

ZILLEGHEM

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

26STE JAARGANG NR 3

JULI - AUGUSTUS - SEPTEMBER 2005

Verantw. Uitg.: B. Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 Zedelgem

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
“PASTOOR RONSE”

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

Bertrand Denys	Veldegem tijdens het Interbellum (2) (1921-1939) (vervolg van Zilleghem 2005.2)	83
----------------	--	----

SEPTEMBER 2005 – 26ste Jaargang Nr 3

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Johan Braet
Géry Cappon
Victor Deceuninck
André Ramon

Klaprozenlaan 13, 8210 Loppem
B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Wantestraat 136, 8310 Assebroek
Patrijzenhoek 9, 8210 Zedelem
Xaverianenstraat 1, 8200 St.-Michiels
Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke

Lidmaatschap: € 7,50

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Secretariaat:

A. Ramon, Prof. Nelisstraat 20, 8211 Aartrijke
Tel.: 050 / 20 94 95 – Fax: 050 / 20.94.95

Abonnementen:

P. Arnou, B.J. Lievensstraat 12, 8210 Zedelgem
Tel.: 050 / 20 98 58 – Fax: 050 / 20 95 01

Studies verschenen in
"Zilleghem" of uittreksels
daarvan, mogen niet gebruikt
noch aangehaald worden zonder
te verwijzen naar dit tijdschrift en
de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk
voor de inhoud van zijn artikels

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

VELDEGEM TIJDENS HET INTERBELLUM (2)

(1921-1939)

(vervolg van Zilleghem 2005.2)

Bertrand Denys

De ondraaglijke lichtheid van bestuur

Ooit publiceerden wij de brief die pastoor Vuylsteke van Zedelgem in 1861 aan de gouverneur van de provincie West-Vlaanderen schreef met een zwart-wit beschrijving van het zedelijk verval en de armoede van onze veldbewoners en hun zucht naar parochiale zelfstandigheid. Toen was er beslist nog sprake van “des sauvages”, in die tijd een constante zorg voor zowel de burgerlijke als de kerkelijke overheid.²⁸

Vijftig jaar later was dat “wilde” karakter er bij de Veldegemnaren nog steeds niet uit. Rond 1910 waren messengevechten in de plaatselijke cafés nog schering en inslag. Het alcoholverbruik in de talrijke herbergen verhitte blijkbaar erg vlug de gemoederen van de lichtgeraakte mannen. Rond 1900 telden wij in de secties F en G een 26-tal herbergiers.

Mag de Eerste Wereldoorlog dan een grote stap vooruit betekend hebben voor onze democratie, qua zeden en gewoonten gingen wij er veel trager op vooruit.

In 1934 nog moest de Veldegemse gemeenteraad, op vraag van het onderwijzerskorps van de plaatselijke gemeenteschool, het volgende reglement uitvaardigen: “Het is verboden aan gelijk welken inwoner van de gemeente gedurende de klasuren op de

²⁸ DENYS Bertrand, *Pastoor Joannes Vuylsteke en het ontstaan van de prootsdij Veldegem*, in: Zilleghem, 17^e jg. nr.2 (1996). Zie p. 63-65.

speelplaats te gaan om klachten in te dienen tegen de onderwijzers of leerlingen. Alsook op de dorpsplaats zoolang de leerlingen in rang zijn en dit op straf van boete. Die wil een klacht indienen moet deze doen mondelings of schriftelijk ten huize van de hoofdonderwijzer.”²⁹ Ouders konden de meester van hun zoon, die waarschijnlijk een flink pak voor de broek had gekregen, zelf fysiek niet meer komen afdreigen in de school zelf.

En toch was Veldegem ook een beetje preuts. Het “reglement op het begeleiden der dieren bestemd voor de voortbrenging” moet dit bewijzen.

“art. 1: Het is verboden aan de personen min dan 16 jaar oud, dieren aangeduid tot de voortbrenging (mannelijk of vrouwelijk) te leiden of te vergezellen, op alle wegen en voetpaden der gemeente.

art. 2: Op de hofsteden, weiden enz. zullen de paringen moeten gebeuren in eene plaats niet zichtbaar van op de wegen en voetpaden, als ook van de aanpalende eigendommen.

art. 3: De boeren zullen verantwoordelijk zijn voor de goede uitvoering van dit besluit.”³⁰

Hoewel de eerste Veldegemse gemeenteraad zonder verkiezingen aangesteld was, groeide al in 1922, pas na enkele maanden zelfstandig bestuur, een vorm van wantrouwen tussen het schepencollege (bestaande uit burgemeester Vandendriessche, schepenen Keirsebilck en van Zuylen) en de de overige gemeenteraadsleden.

In september 1922 had raadslid Jozef Bogaert een verschil van 1800 à 1900 fr. opgemerkt tussen “het document” dat hij in 1921 had ontvangen en goedgekeurd (de begroting 1922) en de rekening 1921 die nu voorgelegd werd. Hij wilde van het schepencollege vernemen hoe dat nu mogelijk was en waar dat geld naartoe was. Nadat secretaris Janssens het verschil tussen een begroting (raming) en een rekening (werkelijke vaststelling

²⁹ GR.V. (1921-1939) 21 december 1934, G.A.Z.

³⁰ GR.V. (1921-1939) 14 oktober 1937, G.A.Z.

van uitgaven en inkomsten) had uitgelegd, bleef raadslid Bogaert bij zijn mening dat er 1800 fr op mysterieuze manier verdwenen was uit de gemeentekas. Hij werd daarbij verbaal gesteund door Désiré Jonckheere.³¹

Een maand later behandelde de Veldegemse raad een aanvraag van de jonge onderwijzer Michiel Garsbeke tot bekomen van een toelage van 200 à 300 fr. ter oprichting van een landbouwavondschool. Isidoor David, Jozef Bogaert en Désiré Jonckheere schoten dit voorstel af met de bewering dat zij het nut van dergelijk onderwijs niet zagen en “dat de boerderij er zonder die lessen niet slechter aan toe zou zijn.” En het venijn zat ook hier in de staart: “Meester richt dit in om meer geld te verdienen.” De verdediging van dit project en de nobele bedoelingen van schepen van Zuylen hadden hierbij geen enkel nut!³²

Laatstgenoemde schepen moest rond die tijd naar voren treden met zijn eerste belastingsvoorstellen ter spijzing van de gemeentekas. Prompt stelde Jozef Bogaert voor om eerst informatie over de belastingen van de buurgemeenten in te winnen. Maar Désiré Jonckheere gooide olie op het vuur met zijn populistische uitspraak dat hij al die opcentiemen niet nodig vond, want er was immers geld genoeg in kas en Veldegem had nog zoveel te goed. “Trouwens”, beweerde hij, “als Veldegem schuld maakt, kan het op den plak leven”.³³ Opnieuw stond schepen van Zuylen voor schut, nu geflankeerd door dienstdoend burgemeester August Keirsebilck. Jozef Bogaert die toch enige nattigheid voelde, verbood secretaris Janssens uitdrukkelijk bovengeciteerde woorden op te nemen in het verslag, wat dus blijkbaar niet gebeurde.³⁴

³¹ GR.V. (1921-1939), 15 september 1922, G.A.Z.

³² GR.V. (1921-1939), 26 oktober 1922, G.A.Z.

³³ ibidem

³⁴ ibidem

Désiré Jonckheere

Jonckheere daarentegen, leek niet vatbaar voor rede. Hij verweet het schepencollege samen met raadslid Alfons Meuleman de baas te willen spelen over de vijf overige raadsleden (David, Bogaert, Jonckheere, Devos en Denys). “Wij zijn met vijf en wij willen meester zijn”.³⁵ Schepen van Zuylen waarschuwde nog maar eens voor de “nog dreigende schuldenlast van Zedelgem en de dwaze verwerping van

alle vormen van belasting”.

Raadslid Bogaert bleef wantrouwig. Het voorstel van het college om juffrouw Martens als interimaris aan de gemeenteschool aan te stellen, ketste hij af met de bewering dat “een onderwijzeres die trouwt, normaal zwanger wordt en 4 à 5 weken afwezig is.” Aansluitend hierop, vroeg hij of een kandidatuur uit Sint-Andries was ingediend. Toen daarop negatief geantwoord werd, verliet de groep van vijf de zaal, waardoor geen geldige beslissing meer genomen kon worden.³⁶

In 1922 kreeg het schepencollege, gemachtigd door de gemeenteraad, de opdracht de 35 jaar oude canada's langs de weg van de kerk naar de grote baan te laten snoeien. Na de uitvoering van dit werk door een niet-Veldegemnaar, ontstak Isidoor David in een “Franse colère”. In de raadszitting van december 1922 uitte hij zijn ongenoegen over het feit dat “een vreemdeling (sic) en niet hij door het schepencollege belast was geworden om de boomen te blessen”. Dat een raadslid voor de

³⁵ ibidem

³⁶ ibidem

eigen gemeente geen opdrachten kon uitvoeren, was nog niet tot hem doorgedrongen.

Koning Albertstraat met de populieren uit 1885.

Van verkiezingen en koehandel

In de homogene samenstelling van de eerste gemeenteraad werden de kiemen gelegd voor de latere verdeeldheid in de Veldegemse politiek. Het driemanschap Vandendriessche/Keirsebilck/van Zuylen, gesteund door Alfons Meuleman, moest geregeld slagen afweren of incasseren van de vijf overige raadsleden. Daarbij lieten vooral August Devos (die altijd wel een familielid als kandidaat ter benoeming had), Jozef Bogaert en Désiré Jonckheere zich niet onbetuigd.

Samen met de lijst van de als secretaris gebuisde Jules Janssens als leider van het ongenoegen, dienden zich bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1926 zomaar eventjes 4 lijsten aan. De uitslag legde duidelijk de verdeeldheid bloot. Twee lijsten haalden 4 zetels, Désiré Jonckheere was de enige verkozene van de lijst August Devos. De eenmanslijst van Jozef Bogaert haalde geen zetel. Jules Janssens, kopman van

lijst 1 en superieur qua stemmenaantal (182) sloot een coalitie met Désiré Jonckheere die eerste schepen werd. Voor het eerst duikt hier een nieuwe, ambitieuze politicus op in de figuur van Henri Vandaele. De bestuurders van het eerste uur (van Zuylen en Keirsebilck) werden naar de oppositie verwezen.

Maar ook hier werd alweer de basis gelegd voor een nieuwe vete. Ambitie(?) en kuiperijen(?) openden voor Henri Vandaele nieuwe onvermoede wegen. In 1929-1931 (kort voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1932) ontketende hij binnen zijn eigen meerderheid een klimaat van verdachtmaking toen hij een blijkbaar onschuldige discussie over een eigendomsafbakening tussen het huis Janssens (aan de Kon. Astridlaan) en de gemeenteschool.

Ruzie in het Veldegemse schepencollege

Schepen van openbare werken Henri Vandaele had n.a.v. een bouwaanvraag van Jules Janssens, ontdekt dat de burgemeester een bijgebouwtje opgetrokken had op grond van de gemeente, zijnde de openbare weg tussen de gemeenteschool en het eigendom Janssens. In 1929 had de burgemeester toestemming van het schepencollege bekomen om “een huis op te richten op het einde van zijnen grond wat hem toegestaan werd. Op 27 juni l.l. (d.i. 1930) heeft de heer Janssens de toelating gevraagd om een bijgebouw aan voornoemd huis wat hem toegestaan werd mits de volgende voorwaarden opgemerkt door den heer Vandaele schepen, dat de bijgebouwen niet mochten geplaatst worden aan den scheidingsmuur, deze bijgebouwen zijn opgericht geweest op de wijze dat de zoogezegde scheidingsmuur de grondslag is geweest van de bijgebouwen.”³⁷

³⁷ GR.V. (1921-1939), buitengewone gemeenteraadszitting van 9 oktober 1930, G.A.Z. Dit was de derde bijeenroeping, op de eerste twee was geen enkel raadslid opgedaagd.

In het schepencollege van 25 september 1930 vroeg schepen Vandaele opheldering, waarop de burgemeester antwoordde “dat indien de zaken den heer Vandaele aanbelangden hij er moest achtergaan”.

In de derde buitengewone gemeenteraadszitting van 9 oktober 1930 die Vandaele zelf moest leiden, daar burgemeester Janssens betrokken partij was, werd beslist de problematiek gedetailleerd omschreven, aan de gouverneur over te maken.

Pas in de raadszitting van 4 december 1930 repliceerde Jules Janssens: “Ik maak mijn uitdrukkelijk voorbehoud over de feiten aangehaald over de strekkingen in het verslag der buitengewone zitting van 9 oktober 1930 en behoud mij het recht ten gepasten tijde dit verslag terecht te wijzen”. De burgemeester verliet daarop de zaal, gevolgd door schepen Jonckheere en raadslid August Maertens. Schepen Vandaele nam het voorzittersschap over en de nog aanwezige raadsleden beslisten een afschrift van de eigendomstitel aan de burgemeester te vragen, nog voor 1 januari 1931. Een landmeter van het kadaster zou de begrenzing van de eigendommen moeten vaststellen. Het verslag werd door de burgemeester niet ondertekend.³⁸

In zijn vergadering van 12 juni 1931 stelde de raad Henri Vandaele aan als gevolmachtigde voor het oplossen van het eigendomsgeschil tussen de gemeente Veldegem en burgemeester Janssens. Hij stelde daarvoor een krediet van 500 fr ter beschikking. “De Burgemeester binnengekomen zijnde en kennis genomen hebbende van voorgaande beslissing, verklaart deze beslissing vernietigd en zal er de vernietiging van vragen”.³⁹ Ook dit verslag ondertekende de burgemeester niet. Maar de hele zaak eindigde op een anticlimax, want op 2 juli 1931 vroeg de gouverneur de Veldegemse gemeenteraad de aanstelling van Vandaele als voorzitter van de onderzoekscommissie in te trekken. Met 3 stemmen tegen 3

³⁸ GR.V. (1921-1939), 4 december 1930, G.A.Z.

³⁹ GR.V. (1921-1939), 12 juni 1931, G.A.Z.

werd dit geweigerd, maar de gouverneur schorste de beslissing van de gemeenteraad, wat burgemeester Janssens mocht meedelen aan de raad op 1 oktober 1931. Het Koninklijk Besluit van 24 oktober 1931 vernietigde het gemeenteraadsbesluit van 12 juni en Jules Janssens kon nu weer als eerste burger van de gemeente fungeren. De verslagen van de gemeenteraad zou hij niet meer willen ondertekenen.

Uiteindelijk haalde Henri Vandaele bakzeil, maar het gevolg was dat hij in de gemeenteraadsverkiezingen van 1932 moest uitpakken met een eigen lijst. De polarisatie voltrok zich nu rond de figuren Jules Janssens (lijst 1), Raoul van Zuylen (lijst 2) en Henri Vandaele (lijst 3). Zowel Jules Janssens als Henri Vandaele hadden een wit konijn in de mouw zitten. Vandaele speculeerde op een situatie zoals die waarvan Désiré Jonckheere in 1926 geprofiteerd had. Jules Janssens neutraliseerde de pion Henri Vandaele met de aan deze laatste verwante Jan Tanghe de eerste plaats op zijn lijst aan te bieden. Uiteindelijk ging de derde, Raoul van Zuylen (slechts 49 stemmen) met de burgemeesterssjerp lopen! Henri Vandaele, die ontslag moest nemen wegens verwantschap met Jan Tanghe, werd opgevolgd door Karel Vandaele⁴⁰ (33 stemmen) die eerste schepen werd. August Keirsebilck nam de plaats van tweede schepen in.

In 1935 leidden fouten in het register van uitgaande briefwisseling van de gemeentesecretarie tot een klacht tegen secretaris Eecloo in de gemeenteraadszitting van 5 juni. Alfons Meuleman ondertekende het raadsverslag. De secretaris nam daarop ziekteverlof en in de raadszitting van 2 augustus 1935 meldde burgemeester van Zuylen dat “gezien den Sekretaris nu ziek is, wil de heer Burgemeester niet spreken over de verschillende fouten en nalatigheden die door bovengenoemde gepleegd zijn. De heer sekretaris zal later over die verschillende punten gehoord worden, en de raad zal dan beslissen”. Het

⁴⁰ Zie bijlage.

verslag van deze zitting van de raad werd ondertekend door Modest Vandierendonck.

Ten slotte hield Isidoor Eecloo de eer aan zichzelf en nam ontslag op 29 januari 1936. Zijn vervangers Modest Vandierendonck en secr. Vermeulen uit Ruddervoorde ontvingen een vergoeding voor de hulp die zij in de voorbije maanden geboden hadden. De heer Modest Vandierendonck (die op dat ogenblik ontvanger van de gemeente was) werd met eenparigheid van stemmen bevorderd tot gemeentesecretaris van

Veldegem "gezien zijn bekwaamheid en rechtschapenheid".

Wie dacht dat de hergroepering in twee partijen alle problemen uit de weg geruimd zou hebben, zat er bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1938 weer grandioos naast. Henri Vandaele en de familie Janssens (nu geleid door de zoon Jozef) hadden zich blijkbaar verzoend en namen samen de handschoen op tegen de oude groep van Zuylen/Keirsebilck/Meuleman, nu versterkt met August Devos. De lijst Jonckheere/Vandaele/Janssens haalde wel de volstreckte meerderheid (5 zetels), maar...

† KRISTELIJKE GEDACHTENIS
VAN MIJNHEER
Isidoor EECLOO
ECHTOENOOT VAN
ADRIENNE PUYPH

Geboren te Zedelgem den 3 Januari 1894 en zacht in den Heer ontslapen te Veldegem den 30 Januari 1941 versterkt door de genade middelen onzer Moeder de Heilige Kerk.

Hij was oud Gemeente-ontvanger en gepensionneerd Secretaris en oud-strijder.

Hard is de beproeving, o Heer, die ge ons overzondt fröosteloos waren we moesten we ons in U niet kunnen troosten. Want onnaaspeurlijk zijn uw goddelijke wijsbeschikkingen, en ons klein menschen verstand staat stül bij die goddelike geheimen over leven en dood. En toch weten we, o Heer! dat uw H. wil over ons het beste is wat ons kan geschieden. Daarom aanbid den we uw H. wijsbeschikkingen' en zeggen nog 'Is goed, o Heer, uw H. wil geschiede.

Den Heer is bij ons voorbij gegaan, en heeft ons bezocht en ons gezegend met een krulöke.

Bemide *Echtgenöote* onverbreekbaar was onze liefde blust ons samen zijn, onverbreekbaar lot in den dood' ik ben weg van u doch onze kinderen wezen uwen troost, uw sterkte en uw liefde.

Mijn Dierbare Kinderen : Vader is van u heengegaan blust mijn leven was ik uw steun, doch in den dood uw voorbeeld. U heb ik nagelaten mijn geestelike erfdel: geest geheel en geest onverdeeld uw liefde en eerbied aan moeder, dat zal de plaats vervullen die mijn heengaan openstelde zoo zult ge het volledig hulsalike geluk smaken

Hoult immer voor uw geest mijn woord: " Als God mij het geluk gunt van gezind te mogen weder gaar huls komen, dan zult ge de verandering zien die in mij gebeurd is. "

De Vader der wetuven en der wezen zal u zegenen gedenk mij in uw gebeden. Vaartwel tot in den hemel

Druk A. Van Maele - Verschuere Veldegem

*Gemeentesecretaris
Modest Vandierendonck*

Henri Vandaele (slechts 3° in de ranglijst van de voorkeurstemmen) werd met de steun van de oppositie voorgedragen als burgemeester, tegen de kandidatuur van Jozef Janssens in. Eigenlijk was de basis van deze gang van zaken al merkbaar geweest bij de schepenverkiezingen, geleid door ontslagnemend burgemeester van Zuylen. Daarbij had Jozef Janssens als eerste schepen 5 stemmen bekomen, maar Henri Vandaele 9. Met deze politieke situatie trok Veldegem de Tweede Wereldoorlog in.

De burgemeesters en hun beleid

Charles Vandendriessche kon als burgemeester tijdens de eerste legislatuur van het zelfstandige Veldegem niet echt zijn stempel meer drukken op het bestuur. Gedurende twee jaar (1922-1924) moest hij zich wegens ziekte laten vervangen door

eerste schepen August Keirsebilck. Bijna symbolisch is het dan ook dat er van deze burgemeester geen enkele foto is gemaakt of bewaard!

Onder **burgemeester Janssens** had de gemeente Veldegem bijna vanzelfsprekend oog voor haar onderwijs (Jules Janssens was oud-schoolhoofd), haar financiële toestand (de burgemeester was kantoorhouder van Raiffeissen) en het onderhoud en de heraanleg van haar wegen (1,2 km kalsijde, 7 km grintweg en 8 km aardeweg), steun aan “boekerij” en verenigingen, maar ook aandacht voor de Vlaamse problematiek. Merkwaardig is de motie die hij zijn gemeenteraad op 8 december 1927 liet goedkeuren (met 7 st. voor en 2 tegen):

“art. 1 De diensttijd moet zo kort mogelijk gehouden worden (6 maanden?)”

“art. 2 Dat de Vlaamsche soldaten in het Nederlandsch en de Waalsche in het Fransch worden onderwezen, geoefend, gedrild en bevolen en de gewestelijke indeeling worde ingebracht.”

“art. 3 Dat België het legervraagstuk oplosse in volle vrijheid en onafhankelijkheid, slechts zijn eigen belangen in het oog houdende en alle inmenging van vreemden angstvallig afwerende”.

Met dit laatste verwees de burgemeester naar het geheim militair akkoord dat Frankrijk met België had afgesloten op 7 september 1920.⁴¹

Deze motie werd overgemaakt aan Kamer en Senaat en de Minister van Oorlog.

In 1928 betoelaagde Veldegem de IJzerbedevaart met 100 fr. . Voor de Gezellehulde te Brugge in 1930 en voor de Vlaamse leergangen te Leuven kon hij zijn gemeenteraad echter niet warm maken. Het IJzerkruis daarentegen ontving in 1929 50

⁴¹ PROVOOST Guido, *Vlaanderen en het militair-politiek beleid in België tussen de twee wereldoorlogen*, 2dln., Davidsfonds, Leuven, 1976-1977.

fr. De uitgekeerde oorlogsschade belegde Janssens in obligaties à 5% en bij de heel goed functionerende C.O.O. leende hij in 1927 dan weer 25000 fr. à 5% en over 25 jaar om de grintwegen te onderhouden.

Bij zijn aantreden in 1933 erfde **Raoul van Zuylen** een niet te onderschatten schuldenlast (227.180 fr. gevestigde schuld en 65.000 fr. niet gevestigde schuld), mede veroorzaakt door de economische toestand en hij liet niet na zijn voorganger daarop te wijzen.

Baron van Zuylen voerde een beleid dat meer aan formeel vertoon gebonden was. Hij was niet voor niets een edelman. Bij het overlijden van koning Albert 1 en koningin Astrid las hij een ronkende verklaring voor in de gemeenteraad. Prompt liet hij twee straten naar deze “royals” noemen. Voor 1934 al diende hij een begroting met een batig saldo van 5000 fr. in. Hij was ook de man die goede relaties probeerde op te bouwen met zowel de provinciale als de nationale overheden. Vlaamse instellingen of organisaties moesten niet meer op zijn steun of sympathie rekenen. Ook het plaatselijke verenigingsleven werd onder zijn burgemeestersschap helemaal niet verwend. Een goede relatie had deze burgemeester blijkbaar wel met onderwijzer en letterkundige Norbert Edgard Fonteyne. Die schreef voor hem enkele toespraken en een beknopte geschiedenis van Veldegem in *Het Nederlands*. Toen van Zuylen in 1933 ingehuldigd werd als burgemeester werkte meester Fonteyne intens mee aan de organisatie. Enkele jaloerse dorpsgenoten reageerden daarop scherp in het satirische weekblad *Pierlala*.⁴²

Burgemeester **Henri Vandaele** kadert eigenlijk in het tijdsbestek van het onderwerp van dit artikel alleen als schepen.

⁴² DENYS Bertrand, *De veelzijdigheid van Norbert Edgard Fonteyne*, in Zilleghem, 10^e jg. nr. 1 (1989). Zie p. 27-28.

Zijn kritische ingesteldheid, vaak verbonden met een ongezonde achterdocht, leidde tot enkele onwaarschijnlijke

toestanden of vetes die hij blijkbaar telkens weer probeerde bij te leggen. Uiteindelijk leidde dit alles tot zijn onverwachte en onvoorziene burgemeesterschap van 1939 tot 1945.

Burgemeester Henri Vandaele

Parochie Veldegem, hoeksteen van de nieuwe gemeente Veldegem

Het parochiale leven was te Veldegem al sinds 1865 in een kerkelijke vorm gegoten, eerst als proosdij, vanaf 1896 als parochie. Aangezien de nieuwe gemeente Veldegem nagenoeg congruent was met de Onze-Lieve-Vrouweparochie, kon de pastoor de beste geloofsbrieven voorleggen als leider van de Veldegemse volksgemeenschap. Pastoor Dewaele had in 1905 August Vander Haeg⁴³ opgevolgd te Veldegem, na een

⁴³ August Vander Haeg, ° Wingene, 26 augustus 1849, + in Montreuil Neuville sous Montreuil op 23 januari 1917. Was onderpastoor in Beernem

onverkwikkelijk afscheid van zijn vorige pastoraat in Beerst. Daar had hij zich wat al te veel bemoeid met de gemeentepolitiek. Zijn tegenstanders hadden op zijn heengaan gedanst en gezongen.⁴⁴ In Veldegem zou Dewaele meer dan zijn gading krijgen!

Te Veldegem vond hij in de persoon van Jules Janssens, hoofdonderwijzer en “gebuisde” kandidaat-secretaris van Zedelgem in 1908 en de dynamische sociaal-voelende onderpastoor Karel Van Eecke⁴⁵ te duchten medestanders. Maar een grote tegenslag voor Dewaele was de aanhouding van zijn schrandere medewerker Van Eecke aan het altaar van de Veldegemse kerk door de Duitse bezetter op 22 mei 1917. Bijna onmiddellijk daarop benoemde de Brugse bisschop Alfons Callewaert tot opvolger van Van Eecke in Veldegem.

Toen Callewaert in 1964 stierf, wijdde wijlen Jozef Geldhof een korte biografie en een in memoriam aan hem in zijn necrologium 1964 *Ne pereant*.⁴⁶ “In volle wereldoorlog werd hij op 2 juni 1917, samen met 14 medeseminaristen (de rest was op het front) in de kerk van het Begijnhof (waar het seminarie ondergebracht was) priester gewijd. De helft en meer van het bisdom lag in en achter het front, en voor collegewerk beschikte Callewaert niet over voldoende gezondheid. De mogelijkheden waren dus eerder beperkt, maar een oorlog biedt toch nog altijd voldoende gelegenheden. Toen E.H. Van Eecke, onderpastoor te Veldegem, op 22 mei 1917 binst zijn H. Mis door de Duitsers werd aangehouden, moest men in een

(1875) en Meulebeke (1886), pastoor in Vinkem (1893), Veldegem 1898) en Poelkapelle (1905).

⁴⁴ DEMEYER Edgard, zie noot (3).

⁴⁵ Karel Van Eecke, zie noot (4).

⁴⁶ Alfons Callewaert, ° Roeselare 28 augustus 1892, + Kortrijk 19 juli 1964. Was onderpastoor te Veldegem (1917), Sint-Joris-ten-Distel (1923) en Zonnebeke (1927), directeur H.Familie Kortrijk (1943). Zie: GELDHOF Jozef, *Ne pereant, necrologisch jaarboek der geestelijkheid uit het Bisdom Brugge 1964*, Brugge, 1965. Zie p. 35-36.

plaatsvervanger voorzien. Callewaert werd naar Veldegem gestuurd op 28 september 1917. Daar beleefde hij de laatste oorlogsmoorden en de dynamitering van de Veldegemse

parochiekerk op 16 oktober 1918. Dergelijke gewelddaden maakten hem steeds onpasselijk. Al vroeger had hij een echte inzinking meege maakt toen hij een erg gekwetste op de grote baan te Veldegem had moeten bedienen. Gelukkig ontving hij dan steeds zeer goede zorgen vanwege zijn drie inwonende zusters". (p. 35-36)

E.H. Alfons Callewaert

Maar op 23 juni 1923 al werd Alfons Callewaert tot onderpastoor benoemd in Sint-Joris-ten-Distel. Op dat moment waren de roerende en onroerende bezittingen van het vroegere Zedelgem nog niet verdeeld en was de oorlogsschade nog niet vastgesteld, laat staan uitbetaald. Heel wat schade aan de kerk, o.a. aan de toren, moest nog hersteld worden. Pas op 12 juli 1923 (5 jaar na de dynamitering) werden drie ontwerpen van wederopbouw aan de gemeenteraad van Veldegem voorgelegd. En Veldegem zou Veldegem niet zijn, mochten de betreffende overheden niet van mening hebben verschild. De kerkfabriek koos voor de heropbouw van de centrale toren, terwijl de gemeenteraad voor een totaal nieuwe zijdelingse toren

opteerde. En achter het laatste voorstel zat toch wel enige visie. Een potentiële vergroting van de kerk zou met een “zijdellingse” toren efficiënter en rationeler uitgevoerd kunnen worden. Tussen gemeentelijke en kerkelijke overheid rees een eerste krachtmeting: de voogdijoverheid schudde haar toekomstige verantwoordelijkheid betreffende een mogelijke kerkvergroting van haar schouders, waarop de kerkfabriek prompt antwoordde dat ze het werk aan de toren en de kerk zou betalen met de beloofde vergoeding voor geleden oorlogsschade.⁴⁷ Toen de dienst voor oorlogsschade in mei 1924 de gemeente Veldegem vroeg wie eigenaar van de toren was, antwoordde de gemeente in opdracht van de gemeenteraad dat het de kerkfabriek was. In 1926 werden ten slotte nog herstellingswerken aan het gebouw zelf uitgevoerd. Daarvoor werd een lening van 50.000 fr. afgesloten.

Georges Lammertyn die in 1923 Callewaert opvolgde als onderpastoor, vroeg al gauw een hogere supplementaire vergoeding aan de gemeente “wegens levensduurte”.⁴⁸ Pastoor en onderpastoor ontvingen respectievelijk 300 en 600 fr. per jaar. De nieuwe onderpastoor was afkomstig van Lendeledede (° 17 sept. 1894) en had nog maar 3 jaar parochiewerk

E.H. Georges Lammertyn

⁴⁷ GR.V. (1921-1939), 12 juli 1923 en 22 november 1923, G.A.Z.

⁴⁸ GR.V. (1921-1939), 11 september 1923, G.A.Z. Hij vraagt een hogere toelage wegens stijging van de levensduurte.

(Oostveld-Oedelem) achter de rug, toen hij in Veldegem arriveerde. Hij stamde uit een klerikaal gezin: zijn zeven jaar jongere broer Noël werd scheutist en zijn tien jaar jongere broer Daniël was in de jaren dertig kortstondig onderpastoor te Loppem. Allen stierven als prille zestigers, wat pastoor Geldhof de typering ontlokte: "De Lammertijns zijn geen pensioenmensen".⁴⁹

Aan de kerkelijke overheid werd nauwelijks iets geweigerd. Toen pastoor Dewaele op 20 juli 1924 zijn gouden priesterjubileum zou vieren, zegden de raadsleden zonder morren 500 fr. toelage toe (te nemen van de post 'onvoorziene uitgaven) en op woensdag 16 juli, om 7 uur in de ochtend was de complete gemeenteraad present in de kerk voor een dankmis, net als op zondag 20 juli voor de grote viering!⁵⁰

Ook de volksboekering van onderpastoor Lammertijn genoot van een gemeentelijke subsidie van 0,10 fr. per inwoner (post 'onvoorziene uitgaven'). In 1928 werd dit al verhoogd tot 0,25 fr.⁵¹

In 1925 stierf pastoor Dewaele te Veldegem alwaar hij ook teraardebesteld werd. De inhuldigingsplechtigheid van zijn opvolger Oscar Planckaert betoelaagde de gemeente met 1000 fr., een bom geld in die tijd (post 'onvoorziene uitgaven). Van Planckaert⁵² zei men dat hij "zich schurend aan de preekstoel, zijn gelovigen toesprak". Hij zou het echter maar drie jaar

⁴⁹ Georges Lammertyn, ° Lendeled 17 september 1894, + Waregem 28 maart 1959. Was coadjutor in Oedelem (1920), onderpastoor in Veldegem (1923), Anzegem (1926) en Waregem (1936), pastoor van de nieuwe parochie H. Familie Waregem (1942). Over de Lammertijns, zie: *Ne pereant 1970*, p. 95-97.

⁵⁰ GR.V., 22 april 1925, G.A.Z.

⁵¹ GR.V. (1921-1939), 22 april 1922 en 4 december 1929, G.A.Z.

⁵² Oscar Planckaert, ° Menen 26 september 1866, + Veldegem 19 juli 1929. Was achtereenvolgens hulp priester in Roeselare (1891), onderpastoor in Risquons-Tout (1892), Moere (1896), Assebroek (1897) en Izegem (1907), pastoor in Edewalle (1919) en Veldegem (1925).

uithouden in Veldegem. Hij overleed er in 1929 en werd opgevolgd door pastoor Achiel Dermaut ⁵³

E.H. Oscar Planckaert

In 1927 bedroegen inkomsten en uitgaven op de rekening van de Veldegemse kerkfabriek respectievelijk 4493,25 fr. en 3993,25 fr.⁵⁴

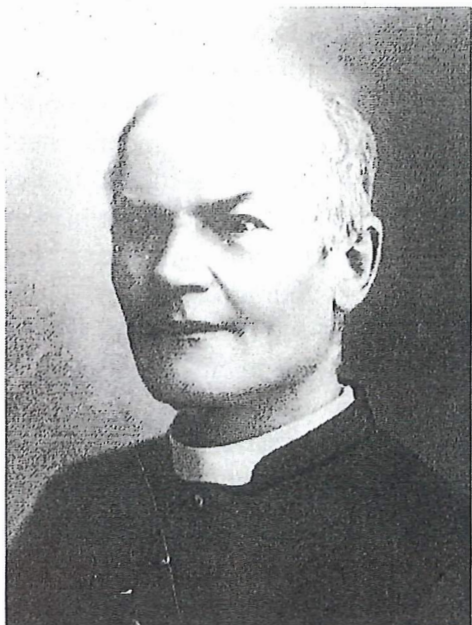
Op het einde van de twintiger jaren wijdden bijna alle pastoors hun parochie toe aan het H. Hart. Dit gebeurde meestal door de installatie van een H.Hartbeeld in de buurt van de parochiekerk. In Veldegem werd dit in 1928 opgericht aan de rechtervoorkant van het kerkhof. Hiervoor had de gemeentelijke overheid echter geen centen over, wegens te krappe kastoestand. Ook koster Modest Vandierendonck ving bot toen hij een vergoeding van 250 fr. vroeg voor het “onderhoud van het kerkhorloge”. Maar

⁵³ Achiel Dermaut, ° Tiegem 23 februari 1865, + Meulebeke 30 november 1945. Was coadjutor in Deerlijk (1891) en Haringe (1892), onderpastoor in Stavele (1893) en Reningelst (1895), pastoor te Meetkerke (1919) en Veldegem (1929).

⁵⁴ GR.V. (1921-1939), 5 juni 1928, G.A.Z.

ook toen won de aanhouder. In 1933 verleende burgemeester van Zuylen hem een vergoeding van 200 fr. voor het opwinden en oliën van de klok.⁵⁵

In 1928 besliste de gemeenteraad wel het al te natte kerkhof te draineren. Dat was niet zo vanzelfsprekend. Tot 1933 beheerden pastoor en kerkfabriek immers nog het kerkhof. Zelfs de grafdelver en het onderhoud behoorden tot het domein van het kerkbestuur. Vanaf april 1933 nam de gemeente het onderhoud voor haar rekening. Ze reikte ook grondvergunningen uit (150 fr./m² voor een eeuwige vergunning; 70 fr./ m² voor een vergunning van 10 jaar en een stenen kruis; 35 fr./ m² voor 10 jaar en een ijzeren kruis van max. 2 m hoog).⁵⁶

E.H. Achiel Dermaut

In mei 1933 kregen zowel pastoor als klooster een “voetpad” (=trottoir) in steen, voor de helft ten laste van de begunstigden.⁵⁷

Symptomatisch voor de superieure houding van de pastoor tegenover het gemeentebestuur was de behandeling van de begrotingen 1930 en 1931 en de rekeningen 1929, 1930 en 1931 in één en dezelfde raadszitting van 16 juni

⁵⁵ GR.V. (1921-1939), zittingen van 5 juni 1928 en 6 november 1933, G.A.Z.

⁵⁶ GR.V. (1921-1939), 10 april 1933, G.A.Z.

⁵⁷ GR.V. (1921-1939), 1 mei 1933, G.A.Z.

1932. Pastoor Dermaut (1929-1938) was dan wel de man die zijn pastorie met de portretjes van alle pastores van Veldegem opsmukte, administratief was hij echter blijkbaar niet erg onderlegd. In 1938 (1 jaar voor zijn ontslag) werden in eenmaal de begrotingen en rekeningen van zijn kerk voor 1932, 1933, 1934, 1935, 1936 en 1937 aan de gemeenteraad voorgelegd. Uitzonderlijk was ook de gemeentelijke toelage van 5000 fr. in december 1930 voor de uitbreiding van het parochiaal centrum door tussenkomst van raadslid Camiel Denys.

E.H. Alfons Van Mullem

In 1938 trad Alphonse Van Mullem⁵⁸ aan als pastoor van Veldegem. Hij was Bruggeling van afkomst (° 7 augustus 1875). Zijn vader Adolf, was een neef van de drukker-uitgever en van de pasteibakker Van Mullem aan het Schouwburgplein bij wie de jonge Frank Lateur (Stijn Streuvels) in de leer ging. De nieuwe pastoor had Achiel Dermaut opgevolgd in Meetkerke. Nu kwam hij ook in

⁵⁸ Alfons Van Mullem, ° Brugge 7 augustus 1875, + Veldegem 5 maart 1965. Was kapelaan op St.-Jacobs-Brugge (1903), onderpastoor in Beerst (1906), Bavikhove (1908), Beveren(IJzer)(1922) en Aarsele (1923), pastoor te Meetkerke (1929) en Veldegem (1938). Neemt ontslag op 6 april 1951.

Veldegem diens werk verderzetten. In zijn *Ne pereant*⁵⁹ beschreef pastoor Geldhof het werkveld van Van Mullem als “een stille parochie met eenvoudige akkerboeren”. Van Mullem bracht er kerk en pastorie in orde en bouwde een nieuwe sacristie. Hij zou er ook de oorlogsjaren 1940-1945 doorbrengen en de aanslepende repressieperiode. In 1951 ging hij op rust, maar zou nog 14 jaar in Veldegem resideren tot zijn overlijden in 1965.

Een duurzamer stempel op het Veldegemse gemeenschapsleven sloeg echter Jozef Vander Haege⁶⁰, neef van de vroegere pastoor van Veldegem August Vander Haege. Hij werd in 1959, n.a.v. zijn opruststelling als pastoor van Jonkershove, getypeerd als “goede herder die werkelijk al weldoende voorbijging”. Jozef Vander Haege was afkomstig van Wingene (°1889). Tijdens zijn wijdingsjaar brak de Eerste Wereldoorlog uit. Als seminarist belandde hij in Manchester (Engeland), waar hij nog hetzelfde jaar gewijd werd en aangesteld tot aalmoezenier en pastoor van de Belgische vluchtelingen. Pas na de oorlog vernam hij het overlijden van zijn beide ouders. In het college van Poperinge onderwees hij acht jaar lang de Engelse taal en letterkunde. In 1926 werd hij tot onderpastoor van Veldegem benoemd.⁶¹ In dat jaar werd het *Werk der Volkstuinen* gesticht. Veldegem behoorde in 1930 tot de groep van eerste KAV-stichtingen. “Op 16 maart 1930”, schreef *Vrouwenbeweging* (het blad van de overkoepelende vereniging

⁵⁹ GELDHOF Jozef, *Ne pereant, necrologisch jaarboek der geestelijkheid uit het bisdom Brugge II 1965*, Brugge, 1966. Zie p. 11-14.

⁶⁰ Jozef Vander Haege, ° Wingene 20 december 1889, + Roeselare 10 juni 1959. Was o.a. onderpastoor te Veldegem (1926), pastoor te Jonkershove (1940), neemt ontslag in 1959.

⁶¹ Wij bezitten een krantenartikel van juni 1959, zonder vermelding van auteur of titel van een krant, met de kop “Bij het op rust gaan van Zeer Eerw. Heer Vanderhaege, Pastoor te Jonkershove”. Het artikel beschrijft de priesterloopbaan van Jozef Vander Haege en vooral zijn verwezenlijkingen te Jonkershove.

“liep het zaaltje vol voor een voordracht over ‘familielevens en kindertoeslag’ door jufr. Van de Putte. Na eenige ophelderingen nopens de stortingen voor de ouderdomspensioenen en aanvragen voor kindertoeslag, gaf E.H. Proost (Vander Haeghe) een voordracht met lichtbeelden over het leven van de H. Devota. Er werd ook een schoon lied gezongen. De plechtige palmwijding met processie door het dorp heeft plaats gehad met zeer groote deelname van het volk”.

E.H. Jozef Vander Haeghe

Op de algemene vergadering van 11 juli 1930 stond een “belangwekkende toespraak” van de proost op het programma over “Onze Sociale Werken op de Gemeente”. In één maand maakte de vereniging zo maar eventjes 13 nieuwe leden.

Einde van de twintiger jaren werd ook een afdeling van de Bond der Kroostrijke Gezinnen gesticht. In 1931 ontving de vereniging een toelage van 300 fr. van het gemeentebestuur. Maar geboortepremies wilde de gemeenteraad niet toekennen. Vreemd, want niet vermeld in de overzichtsbroschure over ‘50 jaar Kunst na Arbeid’ (1995)⁶², is het feit dat de gemeenteraad een toelage van 200 fr. voor de fanfare aannam. Bestond er in die tijd al een muziekvereniging te Veldegem?

⁶² GR.V. (1921-1939), 1 mei 1933, G.A.Z.

In 1935 werd FC Veldegem gesticht. Aanvankelijk aangesloten bij de VVB (Vlaamse Voetbalbond), trad het in 1943 toe tot de KBVB.⁶³

Ook in de jaren dertig bleven Veldegemners noeste werkers... als ze werk hadden

Buiten kleinschalige, ambachtelijke bedrijvigheid bezat Veldegem geen echt grote werkverschaffers. Op kleine afstand lokten de fabrieken Claeys op De Leeuw Veldegemse arbeiders, maar de lage scholingsgraad van de jonge arbeiders beperkte hun tewerkstelling enorm. Ook het zware werk in de cokes- en glasfabrieken in Zeebrugge schrikte de Veldegemse arbeider niet af. Maar nog steeds trokken de bietenvelden van Frankrijk de meeste werklieden aan.

Hoewel de overgang van de twintiger naar de dertiger jaren in het algemeen als een economisch dieptepunt ervaren werd, waagden toch ook enkele Veldegemse durvers zich als zelfstandige ondernemers, ofschoon dit helemaal niet zonder risico's was.

Veldegem telde als "werklidengemeente" steeds veel werklozen. Vooral in de vroege dertiger jaren steeg t.g.v. van de heersende slechte economische toestand het werklozental onrustbarend. Op 2 april 1931 kende de gemeenteraad van Veldegem 3 fr. toeslag per dag toe aan de werklozen, maar na 6 maanden raakte de gemeente zelf in financiële nood en de toelage werd afgeschaft met 5 stemmen tegen 4.⁶⁴

Toch stelde het schepencollege aan de gemeenteraad voor een nieuw gemeentehuis te bouwen, wat vanzelfsprekend ook werd verworpen.⁶⁵

⁶³ Deze gegevens werden ontleend aan de mooie website van FC Veldegem: users.skynet.be/fa028345/Historie.htm

⁶⁴ GR.V (1921-1939), 1 oktober 1931.

⁶⁵ ibidem.

*Talrijke Veldegemse werklozen bij het gemeentehuis in de jaren dertig.
(foto G.A.Z.)*

Omdat het aantal werklozen kort daarop schrikbarende afmetingen aannam, besliste de gemeentelijke overheid in oktober 1931 een commissie aan te stellen ter opsporing van misbruiken.⁶⁶

Einde 1931 werd koortsachtig naar middelen gezocht om de gemeentekas van Veldegem de nodige zuurstof te verschaffen. De raad legde 50 opcentiemen op de provinciale rijwielbelasting (het vervoermiddel van de werkmens!) en schreef kasbons uit voor een totaal bedrag van 50.000 fr.. De terugbetaling zou bij uitloting gebeuren.⁶⁷

Het was dan ook niet te verwonderen dat de nieuwe burgemeester baron Raoul van Zuylen bij zijn aanstelling in 1933 bekendmaakte dat zijn voorganger en rivaal Jules Janssens de gemeente Veldegem met een totale schuld van

⁶⁶ Dit gemeenteraadsverslag staat ingeschreven tussen de verslagen van 1 oktober en 18 december, op datum 2 juli 1931. We veronderstellen (ook op inhoudelijke basis) dat dit 2 november moet zijn. GR.V. (1921-1939), 2 juli 1931, G.A.Z.

⁶⁷ GR.V. (1921-1939), 18 december 1931, G.A.Z.

227.180 fr. opgezaald had. Een gigantisch bedrag in die tijd! In het nationale crisisfonds had Veldegem al maanden zijn bijdragen niet meer gestort. Zelfs het pensioen van de rustende onderwijzers van de gemeenteschool waren niet meer uitbetaald.⁶⁸ In de volgende raadszitting protesteerde Janssens heftig tegen het gekleurde verslag van de financiële toestand van de gemeente, waarop de burgemeester repliceerde dat het objectief opgesteld was.

In april 1933 drong de gouverneur aan op betaling van deze achterstallen, waarop het gemeentebestuur antwoordde dat het al aan het maximum van z'n belastingen zat, geen leningen aan zou kunnen, ja zelfs nog niet eens de intresten hiervan zou kunnen aflossen. Toch stonden diezelfde raadsleden gedwee een lening toe van 50.000 fr voor "eventuele verplichte betalingen" en werd een krediet van 30.000 fr. geopend om gewone uitgaven te dekken. Einde juni 1933 keurde men alweer een lening goed van 40.000 fr. om achterstallige pensioenen weg te werken. Na een tweede waarschuwing van de gouverneur ging de gemeente Veldegem ten slotte een lening van 75.000 fr. aan om haar verplichtingen tegenover het crisisfonds na te komen.⁶⁹

Zijn vleierig en onderdanig antwoord aan de gouverneur besloot de gemeenteraad met de bemerking dat "van een anderen kant de raad de eer heeft van het gouvernement te doen kennen dat Veldegem, tellende 2500 inwoners, meestal werklieden waaronder tot 225 werklozen, zich in de volledige onmogelijkheid bevindt voort te gaan op denzelfden weg voor tusschenkomst".⁷⁰

⁶⁸ GR.V. (1921-1939), 10 februari 1933 en 10 april 1933, G.A.Z.

⁶⁹ GR.V. (1921-1939), 10 april 1933, G.A.Z.

⁷⁰ GR.V. (1921-1939), 6 november 1933, G.A.Z. Het antwoord aan de gouverneur werd in de volgende bewoordingen opgesteld: "De voorzitter kennis gegeven hebbende van de brieven die Ued. hem gestuurd hebt op 18 en 26 oct. laatstleden stemt in met hunnen inhoud, dit uit vaderlandsch gevoel en willende bijdragen tot het financieel herstel van het land..."

De totale schuld van de gemeente bedroeg toen al 382.580 fr. (en de begroting 1934 noteerde toen slechts een bedrag van 617.489,68 fr.). In november 1933 betaalde Veldegem 442,90 fr. aan het “fonds der werklozen”. Maar... de toelage van 1000 fr. voor de jaarlijkse oktoberkermis werd zonder morren toegekend. Gemeentesecretaris Eecloo daarentegen beschikte niet langer over een eigen telefoontoestel en enkele abonnementen op noodzakelijke administratieve tijdschriften waren al enkele jaren opgezegd.⁷¹

Vanaf 1934-1935 leek het economisch weer beter te zullen gaan. Nationaal was het de tijd van het “Plan De Man” waarmee de regering door het opzetten van grote openbare werken poogde de werkloosheid wat te delgen. Ook in Veldegem daalde het aantal werklozen en enkele jonge, vakkbekwame werklieden waagden zich als zelfstandige ondernemer.

1 Gebrs. Decloedt p.v.b.a., ijzergieterij vanaf 1928. In 1937 startte men er de productie van landbouwmachines.⁷²

2 Zuivelfabriek St.-Laurentius (C.V.): 1932

3 Sigarenfabriek Janssens (Jasco): 1935⁷³

4 Edmond Vanspeybrouck, timmer- en schrijnwerk: vanaf 1935

5 Firma André Decock, wegenwerk: gesticht in 1939⁷⁴

⁷¹ GR.V. (1921-1939), zie o.a. de verslagen van 16 september 1927 en 19 februari 1932 (waarschijnlijk 19 april of mei, want ingeschreven tussen 29 maart en 16 juni 1932), G.A.Z.

⁷² VERHAEGHE Albert, *Meer dan zestig jaar “fonte” smelten bij “Smetje Cloedts”*, in: Het Nieuwsblad, 29 september 2000.

⁷³ SCHREEL Roger, *Hollandse Boertjes uit Veldegem*, in: De Weekbode, 16 januari 1998.

⁷⁴ R(oger) S(CHREEL), *Gezelligheid is verdwenen*, in: De Weekbode, 6 februari 1998.

Ach. Decloedt & Zonen

Yzergieterij — Waschmachienen « Deco »

Telefoon: 89-Ruddervoorde

— — — — — VELDEGEM.

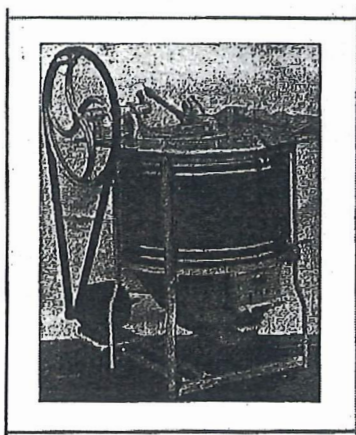
De

Onverslijtbare Waschmachien « DECO »

Sierlijk
Eenvoudig

Besparen:
Zeep, Kolen, en
Arbeid.

Wasschen
het
best !!

Kloek !
Verzorgd !
Geruischloos
Zijn
Onverslijtbaar
Goedkoop.
en nemen
de minste
plaats ...

De linnenroeder in alminium maakt ongeveer 100 halve omwentelingen per minuut.

Het deksel in alminium opent zich haakrecht en vergemakkelijkt het vullen en ledigen.

De DECO waschmachien wordt bij ons in groote hoeveelheden gemaakt en gansch door ons afgegoten. Daardoor kunnen ze geleverd worden aan voordeelige prijzen.

Wij Leveren bij Elektrikers en
— Voortverkoopers —

Bij ons worden ook alle serie werken gegoten, in gegoten ijzer, zooals: dakvensters, waschvuren, stoofpotten, enz. geleverd aan alle groothandelaars.

Men giet op alle modellen voor Constructeurs en Aannemers

Alles wordt met de meeste zorg afgewerkt, en aan de voordeeligste prijzen:

Wij zijn altijd ten uwen dienste.

Achiel Decloedt & Zonen
VELDEGEM.

BIJLAGEN

LEDEN BUREEL VAN WELDADIGHEID

1921-1925

Edward Walcarius (1 jaar) / Cyriel Cool
René Vanbelle (2 jaar) / René Vanbelle
August Maertens (3 jaar) / August Maertens
August Vandierendonck (4 jaar) / Jacobus Vandaele
Romaan Vandaele (5 jaar)

1925-1930

August Vandierendonck
Jacobus Vandaele
August Maertens
René Vanbelle
Leonard Dedecker

LEDEN C.O.O.

1931-1936

Camiel Denys
August Maertens
August Vandierendonck
L. Rogiers
Latruwe

1937-...

Achiel Vandierendonck
Ida Wittewrongel (weduwe Valentin Ryheul)
Karel Verkempynck
August Bollaert
Laurens Rogiers

VERKIEZINGEN VAN 10 OKTOBER 1926

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3	Lijst 4
Volledige lijststemmen	110	188	21	89
Onvolledige lijststemmen	258	136	120	12
Bonte stemmen	208	174	103	46

Lijst 1			
	O	B	Tot.
<u>Janssens J.</u>	115	67	182
<u>Vandaele H.</u>	83	30	113
<u>Slosse A.</u>	28	9	37
Hollevoet	33	15	48
Vandierendonck Ach.	19	9	28
<u>Maertens Aug.</u>	85	30	115
Beselaere Ch. (ontslag t.v.v. Ach. Slosse)	91	33	124
<u>Vanhoucke K.</u>	13	5	18
<u>Vandeputte</u>	20	10	30
<i>4 verkozenen</i>			

Lijst 2			
	O	B	Tot.
<u>Keirsebilck A.</u>	87	80	167
<u>van Zuylen R.</u>	28	25	53
<u>Meuleman A.</u>	18	22	40
<u>Denys D.</u>	22	8	30
Kerckhove	10	13	23
Coudenys C.	10	10	20
Vantomme R.	19	5	24
Caelenberghe	10	3	13
Puype	9	8	17
<i>4 verkozenen</i>			

Lijst 3			
	O	B	Tot
Devos Aug.	33	33	66
Denys C	8	23	31
<u>Jonckheere D.</u>	66	38	104
<u>Kyndt</u>	20	9	29
<i>1 verkozene</i>			
D. Jonckheere, wegens verwantschap 2° graad met Ch. Beselaere had eigenlijk niet mogen zetelen, maar Beselaere nam ontslag t.v.v. Slosse			

Lijst 4			
	O	B	Tot.
Bogaert J.	13	46	59

Burgemeester: Jules Janssens
 1° Schepen: Désiré Jonckheere
 2° Schepen: Henri Vandaele

VERKIEZINGEN VAN 9 OKTOBER 1932

	Lijst 1	Lijst 2	Lijst 3
Volledige lijststemmen	168	172	94
Onvolledige lijststemmen	266	263	153
Bonte stemmen	434	435	247

Lijst 1			
	O	B	Tot.
<u>Tanghe J.</u>	113	9	122
Janssens J.	188	21	209
<u>Jonckheere D</u>	124	20	144
<u>Maertens A.</u>	92	16	108
Vandierendonck	24	0	24
Vanhoucke K.	10	3	13
Teetaert	16	1	17
Serruys	6	1	7
Devos Henri	18	0	18
<i>4 verkozenen</i>			

Lijst 2			
	O	B	Tot.
<u>Keirsebilck A.</u>	56	31	87
<u>Van Zuylen R</u>	34	15	49
<u>Meuleman A.</u>	35	10	45
<u>Devos Aug.</u>	101	17	118
Vantomme R	29	2	31
Moeyaert	35	8	43
Kerckhove	12	6	18
Plaisir G.	8	1	9
Rogiers Laur.	0	1	1
<i>4 verkozenen</i>			

(Jan Tanghe wordt op 30 mei 1934 vervangen door Achiël Vandierendonck)

Lijst 3			
	O	B	Tot.
Vandaele H.	94	13	107
<u>Vandaele K.</u>	23	10	33
Bogaert J.	40	11	51
Bollaert A.	14	3	17
Galle	3	1	4
Hoste R.	2	0	2
Rogiers Alf.	2	0	2
Vermeulen	1	0	1
Hollevoet	4	1	5
<i>1 verkozene</i>			

(Henri Vandaele wordt vervangen, wegens verwantschap met Jan Tanghe)

Burgemeester: baron Raoul van Zuylen van Nyevelt
 1° Schepen: August Keirsebilck
 2° Schepen: Karel Vandaele

VERKIEZINGEN VAN 16 OKTOBER 1938

	Lijst 1	Lijst 2
Volledige lijststemmen	126	163
Onvolledige lijststemmen	607	527
Bonte stemmen	56	60

Lijst 1			
	O	B	Tot
<u>Jonckheere D.</u>	120	11	131
<u>Maertens Aug.</u>	76	9	85
<u>Vandierendonck</u>	79	8	87
<u>Vandaele Henri</u>	111	4	115
<u>Janssens Jozef</u>	271	11	282
Bogaert Jozef	59	5	64
David André	25	1	36
Allemeersch Ed	24	3	27
Devos Henri	25	4	29
<i>5 verkozenen</i>			

Lijst 2			
	O	B	Tot
<u>van Zuylen R.</u>	123	10	133
<u>Keirsebilck A.</u>	65	16	81
<u>Meulemans Alf</u>	48	8	56
<u>Devos August</u>	85	6	91
Vandieren- donck A.	77	5	82
Beselaere H.	109	7	116
Moeyaert Cam.	32	4	36
Catrysse Maur.	40	3	43
Playsier Gast.	5	1	6
<i>4 verkozenen</i>			

Burgemeester: Henri Vandaele
 Eerste Schepen: Jozef Janssens
 Tweede Schepen: August Keirsebilck

Op volgende bladzijde:

Kiespamfletje van lijst 2 (Keirsebilck) voor de gemeenteraadsverkiezingen van 9 oktober 1932.

1

Tanghe Jan
Janssens Julien
Jonckheere Desire
Maertens August
Vandierendonck Achiel
Vanhoucke Karel
Teelaert August
Serruys Gustaaf
Devos Henri

2

Keirsebliek August
van Zuijlen van Nyevelt Rouvi Baron
Meuleman Alfons
Devos August
Vantomme Richard
Moeyaert Camiel
Kerckhove Francis
Plaisier Gaston
Rogiers Laurens

3

Vandaele Henri
Vandaele Karel
Bogaert Jozef
Bollaert Pieter
Galle Gustaaf
Froste René
Rogiers Alfons
Vermeulen Charles
Hollevoet René

Kiezers stemt voor de lijst N. 2, de volksegezinde lijst van August Keirsebliek, waarbij zich vrijwillig de oude en nieuwe kandidaten aangesloten hebben.

STEMT dus allen boven op den kop van **Lijst Nr 2**

**Oproepingsbrief voor de gemeenteraadsverkiezingen
van 9 oktober 1938.**

Let op de afzonderlijke kiesbureaus voor mannen en vrouwen.

Provincie WEST-VLAANDEREN.

— Arrondissement BRÜGGE.

GEMEENTE VELDEGEM.

GEMEENTE - VERKIEZINGEN

van 9 October 1938.

Gemeenteschool-Oost.

Bureel: II.

Aanwijzing van de Kiezeres:

MIJNHEER of MEVROUW,

Wij hebben de eer U te verzoeken, U met dezen oproepingsbrief, op *Zondag 9 October 1938*, tusschen 8 uur 's morgens en 2 uur 's namiddags, te begeven ten lokale van de *Gemeenteschool*, waar de kiesafdeeling vergadert waartoe gij behoort volgens de hieronderstaande inderliggstafel en waarvan het bureelnummer hierboven is aangeduid, ten einde over te gaan tot de verkiezing van 9 leden van den Gemeenteraad, in vervanging der Heeren: *Devos August, Janssens Julien, Jonckheere Désiré, Keirsebitck August, Maertens August, Meuleman Alfons, Van Daele Karel, Vandierendonck Achiel* en *Baron Raoul van Zuylen van Nyevelt*, uittreedende leden.

Gelief, Mijnheer of Mevrouw, bericht van ontvangst te geven van dezen oproepingsbrief met nevens uw naam op de lijst welke de uitdeeler U zal voorleggen, uwe naamtekening te zetten, voorafgegaan van de opgave van den datum waarop dezen oproepingsbrief U besteld werd.

Namens het Kollege van Burgemeester & Schepenen:

De Secretaris,
Modest Vandierendonck.

De Burgemeester,
Baron Raoul van Zuylen van Nyevelt.

INDEELINGSTAFEL:

ORDENUMMER der stemafdeelingen of BUREELEN	SAMENSTELLING DER AFDEELINGEN OF BUREELEN	LOKALEN aangewezen voor de STEMMING
Bureel I	al de Mannen	Gemeenteschool-West
Bureel II	al de Vrouwen	Gemeenteschool-Oost

Enkele protagonisten van het Veldegemse publieke leven in het interbellum

1. Jozef BOGAERT, ° Loppem 16 februari 1881. Getrouwd met Elodie Standaert, ° Oostkamp 14 juli 1885.

Hij was wagenmaker op B66 (nu Koning Albertstraat 125).

Zij hadden twee zonen, Silveer (°1910) en Omer (°1912) en een dochter Juliana (°1914).

Werd in 1921 gemeenteraadslid zonder verkiezingen.

Nam daarna aan alle verkiezingen deel, maar werd nooit rechtstreeks verkozen.

1926: eenmanslijst (59 st.); 1932: lijst H. Vandaele (51 st.);

1938: lijst D. Jonckheere (64 st.).

In 1946 vervangt hij de overleden August Maertens.

2. Achiël DECLOEDT, ° Lichtervelde 2 maart 1886, + 1949.

Hij was de vijfde in de rij van 11 kinderen van Felix en Anna-Theresia Willem.

In 1910 start hij als hoefsmid, fietsenmaker en loodgieter.

In december 1940 sticht hij de pvba Achiël Decloedt en Zonen.

Na zijn overlijden in 1949 nemen zijn vijf zonen en een schoonzoon het bedrijf in handen en stichten De Cloedt gebrs. pvba.

3. Camiel DECUYPER, ° Oedelem 26 juni 1895, + 3 juni 1955.

Onderwijzer te Veldegem op 1 oktober 1914 en schoolhoofd op 1 januari 1922.

Verscheidene malen kandidaat voor het Bureel van Weldadigheid, maar nooit verkozen.

Verscheidene malen examinator in opdracht van het gemeentebestuur.

Eerste dirigent van Kunst na Arbeid en eerste secretaris-penningmeester van het Werk der Volkstuinen.

4. August DEVOS, °Zedelgem 6 september 1874. Gehuwd met Eulodia Depuydt, ° Zedelgem 3 december 1876. Hij woonde op het Leegveld en was er landbouwer en herbergier. Hun kinderen: Maria (°1896), Alidor (°1900), Magdalena (°1902), Hendrik (°1903), Germaine (°1904), Irma (°1906), Andrea (°1907 en 1908), Alina (°1909).

Gemeenteraadslid: 1921-1926, 1933-1938, 1939-1946.

Werd niet verkozen in 1926 (66 st.).

Kampioen in het verlaten van de gemeenteraad, omdat een familielid betrokken was bij een punt van de dagorde (Camiel Cools, Camiel Devos).

5. Isidoor EECLOO, ° Zedelgem 3 januari 1894, + Veldegem 30 januari 1941. Gehuwd met Adrienne Puype.

Oud-strijder 1914-1918. Ontvanger van Veldegem (1922-1925) en secretaris (1925-1935).

Klachten over de registers van uitgaande briefwisseling doen hem ontslag nemen; Hij wordt opgevolgd door Modest Vandierendonck.

6. Norbert Edgard FONTEYNE, ° Oedelem 16 december 1904, + Veldegem 7 juni 1938. Gehuwd met Octavie Vandendriessche. Zij kregen vijf kinderen (Lutgard, Gerrit, Edgard, Winoc en Godelieve).

Onderwijzer van de Torhoutse Normaalschool. Aangesteld te Veldegem in 1923. Eerste ondervoorzitter van het Davidsfonds, maar vooral gedegen letterkundige.

Schreef: De 21ste Vlaamse Kop (1935), Pension Vivès (1936), Polder (1937), Voor een ruimer moedertaalonderwijs (1937), Hoe de Vlamingen te laat kwamen (1937), Kinderjaren (1939), La Martinière (1991), Sprookjes van Spijt (1986)); Het kerstlied (1988), De late lente van Mijnheer Quisthoudt (1992).

7. Ferdinand HILLEWAERE, ° 1 januari 1887. Gehuwd met Judith Demets (°1892). Zij hadden twee zonen: André (°1913),

pater scheutist in China vanaf 1938 en vanaf 1952 in Congo, en zoon Gaspar (° 1915).

Meester Ferdinand woonde in C45, in de buurt van Désiré Jonckheere (Kon. Albertsstraat). Hij was secretaris van het Hulp- en Voedingscomité 14-18 geweest. Aangesteld tot onderwijzer in Veldegem in 1907. Ontslag in 1942. Stelde in de beginjaren van het zelfstandige Veldegem de pensioendossiers samen.

Bevriend met zijn collega's Fonteyne en Michiel Garsbeke. Meester Fonteyne woonde er in de eerste jaren te Veldegem in.

8. Désiré JONCKHEERE, ° Zedelgem 13 februari 1867, + 9 juni 1949. Gehuwd met Leonie Stubbe (°1881).

Baatte klein landbouwbedrijf uit op C44. Zij hadden twee zonen: Gaston (°1912) en Julien (°1917).

Raadslid van 1921 tot 1946. In 1946 niet verkozen, wegens verwantschap met Henri Beselaere. Wordt in 1927 eerste schepen onder burgemeester Janssens.

Politieke lijn: nooit samen op één lijst met Raoul van Zuylen.

9. Alfons MEULEMAN, ° 25 december 1888. Zoon van Frans (Waardamme) en Leonie Calleeuw (Berchem).

Winkelier in de dorpskom (Kon. Astridlaan).

Politieke lijn: steeds verkozen op een lijst met van Zuylen en Keirsebilck.

10. René VANBELLE, ° Zedelgem 4 november 1865.

Landbouwer op B55 (B. Hapkenstraat; buur van Aug. Keirsebilck). Trouwde in 1892 met Amelie Devos (°1871).

Was lid van de kerkfabriek en het Bureel van Weldadigheid en de C.O.O.

Nam nooit deel aan de verkiezingen.

René kreeg zes zonen: Camiel (1895), Achiël (1900), Jules (1905), Henri (1908), August (1910) en Albert (1915) en vier dochters: Amelie (1898), Eugénie (1902), Germaine (1904) en Martha (1911).

11. Henri VANDAELE, °Zedelgem 16 juli 1889, + Veldegem 18 augustus 1948. Oudste zoon van Petrus en Eugenie Stubbe. Zijn jongere broer Camiel overleed al op eenjarige leeftijd. Henri huwde met Marie-Louise Denoo (°1896, + 1975) uit Torhout, beter gekend onder de naam Marie Cocquyt. Zij hadden een dochter Angèle en een zoon Achiel. Als hard werkende naaister runde Marie een winkel aan de Koning Albertstraat, nadat Henri, wegens gezondheidsproblemen, zijn landbouwactiviteit aan de huidige Rembertstraat had moeten stopzetten.

Henri was gemeenteraadslid van 1927 tot 1932 en van 1939 tot 1946. Schepen van Openbare Werken (1927-1932) en burgemeester van Veldegem (1939-1946).

Werd kort na de Tweede Wereldoorlog eventjes uit zijn ambt ontzet (aug. 1945), maar kon spoedig weer zijn sjerp omgorden (maart 1946). Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1946 werd hij niet opnieuw verkozen. Vanaf 1947 tot zijn dood was hij lid van de C.O.O.

12. Karel VANDAELE, ° Loppem 26 maart 1882, + Veldegem 26 december 1951. Hij was getrouwd met Marie-Thérèse Braet uit Loppem en werkte als “chef-piocheur” bij de Spoorwegen. Hij woonde Stroelput B57 (B. Hapkenstraat).

Was ACW-gezind en kwam als opvolger van Henri Vandaele onverwacht in de gemeenteraad. Daar hij als enige verkozene van zijn partij voor een meerderheid kon zorgen, kwam hij met relatief weinig stemmen als eerste schepen in het college (zie bijlage). Zijn dochter Magdalena was beambte van de burgerlijke stand te Veldegem.

13. Modest VANDIERENDONCK, ° Zedelgem 8 mei 1901; gehuwd met Marie Van Hecke (onderwijzeres, ° Adegem, 1 december 1910). Was als misdienaar getuige van de aanhouding van Karel Van Eecke in de kerk van Veldegem op 22 mei 1917. Ontvanger vanaf 1925 en secretaris vanaf 1935.

Oefende ondertussen ook de job van koster uit. Overleed in 1989.

Herkomst van de foto's:

- p. 86 Désiré Jonckheere (1867-1949) (foto I. Goethals in *De Sjiekebieters*)
- p. 87 De oude Kon. Albertstraat met de canada's (verz. Bonduel in het G.A.Z.)
- p. 91 Bidprentje Isidoor Eecloo (°1894, + 1941) (bezorgd door Mevr. A. Vanhollebeke)
- p. 92 Foto van gemeentesecretaris Modest Vandierendonck (°1901, +1989)(G.A.Z.)
- p. 95 Henri Vandaele (°1889, +1948), burgemeester van Veldegem van 1939 tot 1946 (Foto Mevr. Dobbels, Assebroek)
- p. 97 Alfons Callewaert (°1892, +1964), onderpastoor te Veldegem van 1917 tot 1923 (foto pastorie Veldegem)
- p. 98 Georges Lammertyn (°1894, +1959), onderpastoor te Veldegem van 1923 tot 1926 (foto pastorie Veldegem)
- p. 100 Oscar Planckaert (°1894, + 1929), pastoor van Veldegem van 1925 tot 1929 (foto pastorie Veldegem)
- p. 101 Achiel Dermaut (° 1865, +1945), pastoor van Veldegem van 1929 tot 1938 (foto pastorie Veldegem)
- p. 102 Alfons Van Mullem (°1875, +1965), pastoor van Veldegem van 1938 tot 1951 (foto pastorie Veldegem)
- p. 104 Jozef Vander Haege (°1889, +1959), onderpastoor te Veldegem van 1926 tot 1940 (foto pastorie Veldegem)
- p. 106 Talrijke Veldegemse werklozen bij het gemeentehuis in de jaren dertig (foto G.A.Z.)
- p. 109 Reclame voor de producten van de firma Achiel Decloedt en Zonen (verz. I. Deketelaere, G.A.Z.)

Bertrand Denys
Klaprozenlaan 13
8210 Loppem

